

**КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

ЕТИЧНИЙ КОДЕКС УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ

Ухвалений на Конференції
трудового колективу
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
протокол № 2 від 27.12.2017 року

Преамбула

Київський національний університет імені Тараса Шевченка (далі Університет) – класичний багатогалузевий університет, який має давні традиції академічної освіти, науки і культури, що покладає на нього особливу місію в житті українського суспільства.

Усвідомлюючи виклики сучасного світу щодо розвитку знань, науки, підвищення якості освіти, вимоги суспільства до університету як творчого осередку спілкування викладачів, дослідників, студентів та громадськості, джерела високих моральних стандартів,

обстоюючи активну громадянську позицію, діючи на засадах самоорганізації та саморегулювання,

сповідуючи цінності, зазначені на гербі Університету – Корисність, Честь і Слава (Utilitas, Honor et Gloria),

керуючись Законом України «Про вищу освіту», Статутом Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Великою хартією європейських університетів, Бухарестською Декларацією етичних цінностей і принципами вищої освіти в Європі, університетська спільнота Київського національного університету імені Тараса Шевченка на Конференції трудового колективу ухвалила «Етичний кодекс університетської спільноти Київського національного університету імені Тараса Шевченка» (далі Кодекс).

Кодекс розроблено на основі українського та світового досвіду етичної нормотворчості, рекомендацій експертів з урахуванням пропозицій трудових колективів структурних підрозділів Університету та погоджено з органами студентського самоврядування, профспілкових та інших громадських організацій.

1. Визначення понять, які закладено в основу Етичного кодексу

Університетська спільнота – професорсько-викладацький склад, адміністрація Університету та його структурних підрозділів, наукові працівники, слухачі підготовчих відділень, студенти, аспіранти, докторанти, навчально-допоміжний персонал, працівники адміністративно-господарської частини.

Академічна спільнота – усі члени університетської спільноти, які беруть участь в освітній та науковій діяльності Університету.

Навчально-допоміжний персонал – працівники адміністративно-господарської частини, допоміжний склад кафедр, факультетів, інститутів, навчальних та науково-дослідницьких лабораторій, працівники господарських підрозділів, відділу кадрів, бухгалтерії, бібліотек та інших підрозділів.

Університетський простір – це територія усіх структурних підрозділів Університету та поза ними, де особа діє як член університетської спільноти.

2. Етичні принципи

Члени університетської спільноти у своїй діяльності керуються такими принципами:

- ◆ **академічна свобода** – самостійність, незалежність членів університетської спільноти у здобуванні й поширюванні знань та інформації, проведенні наукових досліджень і застосуванні їх результатів.
- ◆ **академічна доброчесність** – обстоювання чесності, справедливості, поваги, відповідальності, дотримання етич-

них принципів та визначених законом правил у навчанні, викладанні, у науковій (творчій) діяльності для утвердження довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень, зокрема:

- ♦ чесності у викладанні та навчанні, у наукових дослідженнях, у пошуку істини, у здобуванні знань;
- ♦ довіри та сприяння вільному обмінові ідеями для створення можливостей кожному найповніше розкрити свій потенціал;
- ♦ об'єктивності в оцінюванні знань студентів, у дослідницькій роботі, у науково-організаційній діяльності, пов'язаній з присудженням освітніх і наукових ступенів;
- ♦ самоповаги та поваги до людської гідності;
- ♦ поширення академічної доброчесності у викладанні, навчанні й дослідницькій діяльності;
- ♦ дотримання авторських прав та прав на інтелектуальну власність;
- ♦ неприпустимості практики плагіату в будь-якому вияві;
- ♦ відкритості результатів наукових досліджень.

3. Етичні норми діяльності членів університетської спільноти

3.1. Етичні норми діяльності професорсько-викладацького складу та наукових працівників і докторантів

Визначальний статус професорсько-викладацького складу в університетському просторі зумовлює характер його діяльності, кожен напрям якої має моральну вагу.

Професорсько-викладацький склад, наукові працівники та докторанти повинні дотримуватися етичних норм діяльності

◆ **як викладачі:**

- ◆ здобувати, примножувати, зберігати і поширювати наукові знання;
- ◆ розвивати й удосконалювати свою освітню майстерність;
- ◆ всебічно сприяти розвитку та чистоті української мови, забезпечувати її функціонування в освітньому процесі, в науковій діяльності, в усіх сферах життя Університету;
- ◆ власним прикладом сприяти формуванню академічної культури студентів;
- ◆ сумлінно виконувати обов'язки викладача, науковця та наставника;
- ◆ бути чесними та об'єктивними в оцінюванні знань і досягнень студентів;
- ◆ дотримуватися правил етичної поведінки з колегами і студентами;
- ◆ не допускати будь-якої дискримінації членів університетської спільноти;
- ◆ не допускати публічного коментування чи заочного обговорення приватного життя або особистих якостей студентів, викладачів, адміністрації чи інших співробітників;
- ◆ дбати про патріотичне, правове, екологічне та культурно-естетичне виховання студентів; мотивувати студентів до навчання;
- ◆ визнавати пріоритетність роботи в Університеті перед іншими видами фахової діяльності поза межами Університету;

◆ **як науковці:**

- ◆ обстоювати інтелектуальну чесність та нетерпимість до порушення принципів академічної доброчесності;
- ◆ дбати про особисту та університетську наукову репутацію;
- ◆ підвищувати наукову компетентність;
- ◆ розвивати українську наукову й фахову термінологію, уникати надмірного вживання іншомовних назв;
- ◆ нести моральну відповідальність за вибір тем, методів дослідження, за перебіг дослідницької роботи та за її результати;
- ◆ бережливо й обачно ставитися до довкілля, своїми діями чи бездіяльністю не допускати завдання шкоди екології;
- ◆ відкрито й об'єктивно висловлюватися про наукові чи етичні проблеми, пов'язані з дослідницькими проектами та їх упровадженням;

◆ **як колеги:**

- ◆ дотримуватися правил етичної поведінки;
- ◆ бути об'єктивними у професійному оцінюванні колег;
- ◆ поважати особистісний простір колег;
- ◆ допомагати іншим членам університетської спільноти у скрутних життєвих обставинах.

3.2. Етичні норми діяльності слухачів підготовчих відділень, студентів та аспірантів

Реалізуючи своє право на якісну освіту, слухачі підготовчих відділень, студенти та аспіранти усвідомлюють свої морально-етичні зобов'язання дотримуватися правил академічної доброчесності, зокрема,

◆ **у навчанні:**

- ◆ дотримуватися принципів чесності, довіри, справедливості, поваги, відповідальності;
- ◆ обстоювати цінності академічної доброчесності та дотримуватися її правил в усіх видах діяльності в університетському просторі та за його межами;

◆ **в особистій поведінці:**

- ◆ дотримуватися етичних норм спілкування та співпраці в університетському просторі та за його межами;
- ◆ усвідомлювати неприпустимість публічного коментування приватного життя чи особистих якостей студентів, викладачів та інших членів університетської спільноти.

3.3. Етичні норми діяльності адміністрації

Адміністрація в особі ректора, проректорів, керівників структурних підрозділів та їхніх заступників дотримується таких норм:

- ◆ забезпечувати умови для утвердження та дотримання етичних принципів в університетському просторі;
- ◆ виявляти однакову повагу і ввічливість до всіх членів університетської спільноти;
- ◆ дбати про логічність, прозорість, чітку критеріальність своїх рішень та адміністративних дій;
- ◆ запобігати конфліктним ситуаціям, а в разі їх виникнення – розв’язувати на основі неупередженого, прозорого та докладного вивчення;
- ◆ не ухвалювати рішень на основі неперевіреної інформації або інформації, одержаної з анонімних джерел;
- ◆ не допускати перевищення посадових повноважень.

3.4. Етичні норми діяльності навчально-допоміжного персоналу

Навчально-допоміжний персонал розуміє специфіку роботи в Університеті як в осередку освіти, науки і духовності та усвідомлює необхідність:

- ♦ бути чесними, порядними і відповідальними у виконанні своїх функціональних повноважень;
- ♦ дотримуватися умов конфіденційності в користуванні фаховою інформацією;
- ♦ бути ввічливими і виявляти повагу до всіх членів університетської спільноти;
- ♦ створювати в межах своїх фахових повноважень сприятливі умови для роботи працівників та навчання і громадської діяльності студентів Університету;
- ♦ не допускати публічного коментування приватного життя чи особистих якостей інших членів університетської спільноти.

Члени університетської спільноти повинні бути патріотами Університету, обстоювати його честь і гідність, підтримувати та примножувати його традиції. Виступаючи в публічному просторі як приватні особи, бути чесними й виваженими та усвідомлювати відповідальність, що громадськість може формувати думку про Університет зі слів, оцінок і вчинків його представників.

4. Неприпустимість порушення етичних принципів і норм членами університетської спільноти

4.1. Порушенням є недотримання академічної свободи та доброчесності, зокрема:

- ♦ свідоме поширення хибної чи упередженої інформації щодо наукових досліджень;
- ♦ спотворення дослідницьких даних; використання наукових та навчально-освітніх матеріалів з недоброчесною метою;
- ♦ штучне обмеження академічної свободи членів університетської спільноти;
- ♦ використання даних чужих досліджень, методів, гіпотез і положень інших учених, чужих текстів (повністю або частково) без належного зазначення автора та джерела;
- ♦ внесення до списку авторів наукової чи навчально-методичної праці прізвищ осіб, які безпосередньо не брали участі в одержанні результатів;
- ♦ підроблювання або спотворення даних чи цитат у будь-якій сфері академічної діяльності, підроблювання підписів у документах, зокрема у звітах, угодах, залікових книжках, заявах тощо;
- ♦ підготовка на замовлення і/чи продаж академічних текстів (контрольних, курсових, кваліфікаційних робіт, дисертацій і навчальної літератури);
- ♦ привласнення академічних текстів, виконаних іншими особами на замовлення.

4.2. У взаємодії з членами університетської спільноти неприпустимі:

- ♦ наклеп, зловмисне завдання шкоди репутації членів університетської спільноти;

- ♦ свідоме невиконання посадових обов'язків, прихована протидія виконанню посадових обов'язків іншими членами університетської спільноти;
- ♦ невинуваті дії, які завдають шкоди іншим членам університетської спільноти чи майну Університету та перешкоджають здійсненню навчального процесу, проведенню наукових досліджень;
- ♦ дискримінація членів університетської спільноти за віком, громадянством, місцем проживання, статтю, кольором шкіри, соціальним і майновим станом, національністю, мовою, походженням, фаховою належністю, станом здоров'я, віровизнанням та іншими особливостями;
- ♦ насильство, агресія, сексуальні домагання.

4.3. Дії, які завдають шкоди репутації Університету:

- ♦ отримання чи пропонування незаконної винагороди або матеріальної вигоди за надання переваг у навчанні, наукових дослідженнях, посадовому просуванні тощо;
- ♦ вживання в університетському просторі ненормативної лексики, інші порушення загальноновизнаних норм поведінки;
- ♦ використання без відповідного дозволу університетської символіки в приватних чи публічних заходах, що не пов'язані з діяльністю Університету, з метою отримання матеріальної або нематеріальної вигоди;
- ♦ оприлюднення в засобах масової інформації та в соціальних мережах неперевіреної, неточної або неправдивої інформації особистого чи академічного характеру про Університет та членів його спільноти.

5. Дотримання Кодексу членами університетської спільноти

Члени університетської спільноти зобов'язані визнавати принципи та норми Етичного кодексу і в своїй діяльності неухильно його дотримуватися. Це зобов'язання засвідчується особисто при зарахуванні на посаду чи вступі на навчання.

Незнання або нерозуміння принципів і норм Кодексу не є виправданням неетичної поведінки представника університетської спільноти.

5.1. Відповідальність за порушення етичних принципів і норм

Порушення етичних принципів і норм передбачає відповідальність члена університетської спільноти, залежно від характеру і змісту порушень, а також ступеня їх умисності.

5.2. Процедура розгляду порушень

Розгляд порушень забезпечує керівник відповідного підрозділу Університету, до штатного складу якого належить звинувачена в порушенні особа чи група осіб.

Будь-який член університетської спільноти може поскаржитися на порушення етичних принципів чи норм, зафіксованих у Кодексі, зокрема письмово звернутися до керівника відповідного підрозділу, навівши докази фактів, викладених у скарзі. Керівник у встановленому порядку організовує розгляд справи по суті.

Незначні порушення – це порушення, які не завдають значних репутаційних втрат іншим членам університетської спільноти та Університетові загалом і спричинені браком

досвіду чи недостатнім розумінням принципів та норм академічної доброчесності.

До грубих порушень належать повторно вчинені незначні порушення, а також порушення, що завдають значної шкоди іншим членам університетської спільноти та/чи репутації Університету.

У випадку грубого порушення етичних принципів чи норм, зафіксованих у Кодексі, керівник відповідного підрозділу уповноважений ініціювати розгляд справи на Комісії з етики.

5.3. Комісія з етики

Комісія з етики складається з дев'яти осіб: трьох представників професорсько-викладацького складу та наукових працівників, двох представників студентів, одного представника аспірантів та докторантів, одного представника адміністрації та двох представників навчально-допоміжного персоналу.

До роботи Комісії з етики, крім її учасників, можуть бути залучені внутрішні чи зовнішні експерти з питань, що розглядаються, без права участі в голосуванні.

Склад Комісії затверджує Вчена рада Університету. Діяльність Комісії з етики регулюється спеціальним Положенням, розробленим на основі Етичного кодексу і затвердженим Вченою радою Університету.

Висновки Комісії з етики мають рекомендаційний характер і керівництво Університету чи його підрозділу може брати їх до уваги, ухвалюючи рішення щодо порушника Етичного кодексу.

6. Прикінцеві положення

Кодекс ухвалений на Конференції трудового колективу Університету та відкритий до змін.

Пропозиції щодо змін і доповнень до Кодексу, які може вносити кожний член університетської спільноти через відповідне звернення, розглядає Комісія з етики і виносить на обговорення університетської спільноти з подальшим затвердженням нової редакції Кодексу.

Зміни та доповнення вносяться до Кодексу на підставі рішення Конференції трудового колективу.